

Ekonomipolitiska programmet

*Fastställt av SSCO:s Studentråd
14 november 2020*

Ekonomipolitiska programmet

NULÄGE OCH VISION

Vi vill att Stockholm ska vara Sveriges mest attraktiva studentstad – det självklara valet av studieort för dagens studenter, men också ett internationellt kunskapscentrum som attraherar morgondagens studenter. Detta blir verklighet genom att vi långsiktigt arbetar för utbildningar av hög kvalitet, god tillgång till prisvärda bostäder och – inte minst – attraktiva, ekonomiska förutsättningar.

"Det generellt högre prisläget gör att studenter i Stockholm har högre levnadsomkostnader för att från mat till kollektivtrafik."

Med huvudstadsrollen följer en rad omständigheter som är av stor betydelse för den ekonomiska situationen för Stockholms studenter. Det generellt högre prisläget gör att studenter i Stockholm har högre levnadsomkostnader för allt från mat till kollektivtrafik. Det är lite dyrare att leva, bo och studera i Stockholm än i andra delar av landet, och det är viktigt att arbeta med åtgärder för att undanröja en ekonomisk utestängningseffekt.

SSCO vill att alla ska kunna välja att studera i Stockholm, och att ingen ska behöva finna sig ekonomiskt hindrad att välja Stockholm. I detta program pekar SSCO ut en rad förutsättningar som behöver bevakas, stärkas eller förändras på det ekonomipolitiska området.

KOLLEKTIVTRAFIKEN

I Stockholm går studenterna mest back i Sverige. Förklaringen därtill går att finna i de allmänt högre fasta utgifterna.

De så kallade SL-korten, som medger nyttjande av kollektivtrafiken i regionen, blir dyrare och dyrare, och utgör en påfrestning för studenters ekonomi. Samtidigt är det något många studenter inte kan vara utan eftersom boendelösningar på gång- eller cykelavstånd från campus är attraktiva, och därmed svåra att få tag på. Boendelösningarna kräver därför i regel möjlighet att nyttja kollektivtrafiken. Studenter har generellt hög tolerans mot långa pendlingstider, men den ekonomiska påfrestningen som kollektivtrafikposten har på studentekonomin har nått sin gräns.

SSCO vill därför att SL-kortet ytterligare anpassas efter studenters ekonomiska förutsättningar genom en större rabatt, samt att studentrabatten tillgängliggörs för alla studenter som studerar minst halvfart. Därutöver behöver samordningen mellan bostadsbyggande och utvecklingen av infrastrukturen, det vill säga mellan kommun och region, förstärkas.

STUDENTERS EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR

INLEDNING

Studiemedlet spelar en viktig roll för studier i Sverige. En förutsättning för att studiemedlet ska uppnå sitt syfte – att verka rekryterande för alla samhällsgrupper – är att det faktiskt går att leva på studiemedlet. Bara fyra av tio studenter i landet uppger att studiemedlet täcker alla deras levnadskostnader (2018). För mer än hälften av studiemedelsmottagarna är detta

alltså inte en möjlighet. Det innebär att en annan ekonomisk resurs, till exempel sparad kapital, stöd från familj eller extraarbete, byggs in som en nödvändighet för att klara sig ekonomiskt under studierna. En risk med detta är att potentiella studenter avstår studier av ekonomiska skäl.

"Ett extraarbete ska vara en frivillig kompetenshöjande aktivitet, inte en nödvändighet för att klara sig ekonomiskt under studierna."

Ytterligare en risk är att studenter tvingas arbeta extra, vilket tar fokus från studierna och kan skapa stress. SSCO anser att extraarbete ska vara en frivillig kompetenshöjande aktivitet, inte en nödvändighet för att klara sig ekonomiskt under studierna.

De senaste åren har höjningar av studiemedlet gjorts, och det är positivt. Tyvärr är höjningarna inte nödvändigtvis reella, då de snabbt äts upp av stigande boendekostnader och andra höjningar av fasta utgifter.

I takt med ett allmänt stigande prisläge, framförallt i storstadsregionerna, behöver dessa uppjusteringar av studiemedelsbeloppen fortsätta att göras.

Enligt Centrala Studiestödsnämnden, CSN, beror upplevelsen av studiemedlets tillräcklighet i hög grad på studenters boendekostnader. I storstadsregioner med ett högre prisläge för bostäder blir det därför relevant att undersöka möjligheter för att

på olika sätt stärka studenters ekonomiska förutsättningar.

SSCO anser att dessa undersökningar i första hand borde fokuseras på åtgärder för att få ner de höga hyrorna, till exempel genom innovativt och varierat studentbostadsbyggande. Samtidigt är det orimligt att hänvisa studenterna och deras plånböcker till att vänta ut bostadspolitiska aktörer som ska lyckas enas om förbättringar. Därför behöver även andra studentekonomiska åtgärder vidtas, och nedan följer SSCO:s förslag på sådana åtgärder.

STUDIEMEDLET

SSCO anser att studiemedlets bidragsdel bör höjas. Eftersom lånebenägenheten varierar i olika grupper, blir en högre bidragsdel också ett sätt att säkra en breddad rekrytering till högre studier.

"Eftersom lånebenägenheten varierar i olika grupper, blir en högre bidragsdel också ett sätt att säkra en breddad rekrytering till högre studier."

I avvaktan på att bostadsmarknaden anpassas till studenters plånböcker, behöver även andra åtgärder vidtas – om än möjligtvis temporära, och under alla omständigheter frivilliga. Sådana åtgärder kan vara viktiga för att studenter med höga boendekostnader ska slippa känna ekonomisk stress under studietiden. Det är också viktigt för att studenterna ska kunna delta i studiesociala aktiviteter eller slippa arbeta extra för

att få ekonomin att gå ihop.

SSCO välkomnar därför utredningar avseende såväl höjda studiebidrag som ett högre lånetak för studielån via CSN. För det senare kan befintlig modell avseende tillägglån för utlandsstudier användas som en förebild.

SSCO understryker att utredningarna också bör ta i beaktning den risk som är förenad med att enbart och förutsättningslöst stimulera efterfråganekapaciteten. Ett resultat som innebär att det ekonomiska utrymmet används för att motivera höga eller höjda hyror är inte önskvärt, och en sådan analys måste ingå i varje utredning.

BERÄKNINGSMODELLEN FÖR FRIBELOPPET

Vid beräkning av studenters inkomster i förhållande till fribeloppet omfattas idag alla årets månader. SSCO anser att beräkningsmodellen bör förändras och istället omfatta de månader som studenten faktiskt studerar. Dels handlar det om att minska oron för återbetalningsskyldighet för de studenter som väljer att sommarjobba, dels om att den som vill ska kunna välja att ha ett extraarbete under terminerna.

Ett stort problem för studenter som studerat i Stockholm är att säkra möjligheten att stanna kvar i staden efter studierna. De pengar som en student som väljer att jobba tjänar är inte nödvändigtvis de pengar som hen använder för att försörja sig, utan snarare avser använda vid till exempel bostadsköp. Genom att fribeloppet knyts till de ordinarie terminstiderna blir studenterna fria att både etablera sig på stadens arbetsmarknad innan examen och spara pengar för framtiden.

FÖRSÄKRING OCH SJUKPENNINGGRUNDANDE INKOMST (SGI)

Studenter som studerar utan studiemedel (både de som väljer att bara ta studiemedel på deltid och de som finansierar sina studier med till exempel sparade medel) riskerar att förlora skyddet för den sjukpenninggrundande inkomsten. Resultatet är att studenter som blir sjuka, men inte har studiemedel på heltid, får lägre – eller ingen – ersättning.

SSCO anser att alla studenter ska vara försäkrade samt att försäkringen ska vara kopplad till studier, inte till huruvida studenten erhåller studiemedel. Med nuvarande lösning missgynnas de studenter som av olika skäl väljer bort att söka studiemedel. Studenter som vill omskola sig senare i livet, och redan har använt sina studiemedelsveckor, hamnar i samma situation. Om försäkringen istället var kopplad till det faktum att studenten studerar, skulle den sjukpenninggrundande inkomsten vara skyddad under hela studieperioden. Denna lösning hade förbättrat såväl tryggheten som förutsebarheten för studenter.

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR LIVSLÅNGT LÄRANDE

Livslångt lärande är en viktig princip i högskolesektorn. Det livslånga lärandet handlar bland annat om att göra det möjligt för människor att omskola sig, både för att matcha samhällets behov och för att kompetensutvecklas inom sitt yrke. För att det ska vara praktiskt möjligt att välja ett nytt spår i livet, måste studenter, oavsett var de är i livet, ges ekonomiska förutsättningar därtill.

SSCO anser att en lösning på detta är att

ge tidigare studiemedelsmottagare en möjlighet att tjäna tillbaka sina studiemedelsveckor för att på så sätt åter kunna ta en ny form av studiemedel för senare studier.

BOSTADSBIDRAGET

I dagsläget kan enbart studenter under 29 år, samt de studenter som har barn, söka bostadsbidrag. Bara en av tjugo studenter söker bostadsbidrag (2018), och mörkertalet lär vara stort. Undersökningar visar nämligen att många studenter som skulle ha rätt till bostadsbidrag avstår från att söka på grund av rädsla för återbetalningsskyldighet.

"Många studenter som skulle ha rätt till bostadsbidrag avstår från att söka på grund av rädsla för återbetalningsskyldighet."

Vidare är bidraget inte tillgängligt för alla boendelösningar eftersom reglerna om inkomstberäkning grundar sig på hushållets totala inkomster. Detta gör att de som är inneboende sällan har rätt till bidraget, samtidigt som inneboende är en vanlig boendelösning för studenter.

Studenters inkomster kan också variera kraftigt över ett år, och med de nuvarande reglerna kan en student som behöver stöd i november nekas detta eftersom den hade för höga inkomster under våren eller sommaren.

SSCO vill att bostadsbidraget ska vara tillgängligt för alla studenter oavsett ål-

der, familj eller boendesituation, och att bedömningen om rätt till bidrag finns ska utgå från den enskilde studentens ekonomi.

Eftersom bidragsnivån sätts i förhållande till inkomst och boendekostnad, saknas skäl att anta att dessa förändringar skulle vara svåra att hantera administrativt.

Vidare anser SSCO att rätten till bidrag bör baseras på inkomstperioder kortare än ett år, och i bästa fall avgöras per månad. Om reglerna om beräkning av inkomst inte ändras på detta sätt bör åtminstone enbart de månader som studenten studerar ingå. Bidraget bör vidare höjas permanent för att göra en reell skillnad för studenters boendekonomi.

SSCO anser också att processen för återbetalning bör ses över, samt att avbetalningsplan bör vara standardlösningen för studenter.

STUDENT I TILLVÄXT- REGIONEN STOCKHOLM

Analyser har visat att studenter bidrar positivt till den ekonomiska tillväxten i stort, och Stockholm är inget undantag. Stockholmsregionens arbetsmarknad, brutto-regionalprodukt (BRP) och attraktionskraft generellt stärks av dess studenter.

Visionen om Stockholm som Sveriges bästa studentstad innebär att staden måste gå att nyttja även med en begränsad student budget och ett allmänt stigande prisläge.

SSCO anser att åtgärder fortsatt måste vidtas för att tillgängliggöra staden för studenter.

Exempelvis bör staden och regionen alltid erbjuda studentrabatter på statliga och kommunala kulturinstitutioner. Det är också av vikt att det i stadsplaneringen tas hänsyn till studenters behov av offentliga platser för både studier och rekreation.

"Staden måste gå att nyttja även med en begränsad studentbudget och ett allmänt stigande prisläge."

EKONOMISK POLITIK / SSCO ANSER ATT:

- ✓ Studentrabatten på SL-kortet bör ökas ytterligare, och vara tillgänglig för studenter som studerar minst halvfart.
- ✓ Samordningen av bostadsbyggandet och den infrastrukturrella utvecklingen, det vill säga mellan kommun och region, måste stärkas.
- ✓ Studenter ekonomiska förutsättningar måste stärkas. Studiebidraget bör utgöra en större del av studiemedlet och ett höjt lånetak bör, med viss försiktighet, utredas.
- ✓ Använda studiemedelsveckor bör kunna tjänas tillbaka för nya studier senare i livet.
- ✓ Friberopsberäkningen bör enbart omfatta inkomster under de ordinarie terminsmånaderna.
- ✓ Sjukförsäkringen för studenter bör knytas till studierna istället för till studiemedelsmottagandet.
- ✓ Bostadsbidraget ska vara tillgängligt för alla studenter oavsett ålder, familj eller boendesituation. Vidare bör beloppet höjas permanent, återbetalningssystemet för studenter vara en avbetalningsplan i regel samt bedömningen av rätt till bidraget göras på basis av månads- eller åtminstone terminsbasis.
- ✓ Studenter bidrar positivt till regionens arbetsmarknad, BRP och attraktionskraft. Det är viktigt att staden anpassas såväl ekonomiskt som fysiskt för att studenter ska kunna nyttja den.